

Vides pārraudzības valsts birojs

Rūpniecības iela 23, Rīga, LV-1045, tālr. 67321173, e-pasts pasts@vpvb.gov.lv, www.vpvb.gov.lv

Rīgā

30.01.2025

Atzinums Nr. 4-03/2/2025

Par Aktualizētā Latvijas Nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2021. – 2030. gadam Vides pārskatu

Vides pārskata izstrādātāja:

Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija, reģistrācijas Nr. 40900039891, juridiskā adrese: Latgales iela 165, Rīga, LV – 1019, e – pasta adrese: pasts@kem.gov.lv (turpmāk arī – Izstrādātāja).

Vides pārskata sagatavotāja:

SIA “Enviroprojekts”, reģistrācijas Nr. 40003683283, juridiskā adrese: Mazā Nometņu iela 31, Rīga, LV – 1002, e– pasta adrese: info@enviro.lv (turpmāk – Sagatavotāja).

Plānošanas dokuments:

Aktualizētais Latvijas Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021. – 2030. gadam

Vides pārraudzības valsts birojs (turpmāk – Birojs) 2025. gada 10. janvārī¹ saņēma Izstrādātājas 2025. gada 10. janvāra vēstuli Nr. 1-13/58 “Par aktualizētā Nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2021. – 2030. gadam Vides pārskatu”, ar kuru Birojam iesniegts Aktualizētā Latvijas Nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2021. – 2030. gadam (turpmāk arī – Aktualizētais NEKP) stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (turpmāk – Stratēģiskais novērtējums) pilnveidotais Vides pārskats.

Likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (turpmāk – Novērtējuma likums) 23.⁵ panta sestā daļa noteic, ka Birojs sniedz atzinumu par Vides pārskatu, ņemot vērā Vides pārskata atbilstību normatīvo aktu prasībām un izraudzītā risinājuma pamatojumu, kā arī nosaka termiņus, kādos izstrādātājs pēc plānošanas dokumenta apstiprināšanas iesniedz kompetentajai institūcijai² – Birojam – ziņojumu par plānošanas dokumenta īstenošanas tiešu vai netiešu ietekmi uz vidi, arī Vides pārskatā neparedzētu ietekmi. Turpat noteikts, ka gadījumā, ja izraudzītais risinājums nav pietiekami pamatots, Birojs atzinumā norāda iebildumus, kas ņemami vērā, lemjot par plānošanas dokumentu apstiprināšanu.

¹ Biroja reģ. Nr. 4-01/100/2025.

² Novērtējuma likuma 6. panta pirmā daļa.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr.157 “Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” (turpmāk – Noteikumi Nr. 157) 7.¹ punktu Vides pārskatā identificē, apraksta un izvērtē plānošanas dokumenta iespējamo būtisko ietekmi uz vidi un iespējamās alternatīvas, ņemot vērā plānošanas dokumenta mērķus un teritoriju, kura varētu tikt ietekmēta. Vides pārskata saturu nosaka Noteikumu Nr.157 IV nodaļa.

Biroja atzinums par Vides pārskatu sagatavots atbilstoši Novērtējuma likuma 23.⁵ panta sestās daļas prasībām un tajā ietverti Biroja iebildumi, kas jāņem vērā, lemjot par plānošanas dokumenta apstiprināšanu.

I. Vides pārskatā ietvertā informācija un izraudzītā risinājuma pamatojums:

Aktualizētais NEKP atbilst nacionāla līmeņa plānošanas dokumentu veidam, kuram Stratēģiskais novērtējums ir obligāts saskaņā ar Novērtējuma likuma 4. panta trešo daļu un Noteikumu Nr. 157 2. punkta 2.1.1. apakšpunktu. Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija 2024. gada 9. februārī iesniedza³ Birojā paziņojumu par Aktualizētā NEKP izstrādes uzsākšanu atbilstoši Noteikumu Nr. 157 3. punktā noteiktajam. Saskaņā ar Noteikumu Nr. 157 7.¹ punkta nosacījumiem Birojs 2024. gada 11. jūnija vēstulē Nr. 4-01/770/2024 “Par stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu” sniedza konsultācijas par vides pārskatā iekļaujamo informāciju un tās detalizācijas pakāpi.

Birojs šo atzinumu sniedz par Aktualizētā NEKP pilnveidoto Vides pārskatu, kas atbilstoši Noteikumu Nr. 157 8. punktā noteiktajam ietver šādu informāciju:

1. Plānošanas dokumenta galvenie mērķi, risinājumi un iespējamās alternatīvas.

- 1.1. Eiropas Savienības (turpmāk – ES) dalībvalstu nacionālo enerģētikas un klimata plānu 2021. – 2030. gadam (turpmāk – NEKP) izstrādi, tostarp to aktualizācijas kārtību un termiņus nosaka vienotais Eiropas Savienības regulējums⁴. Nacionālo NEKP sākotnējās versijas visās ES dalībvalstīs tika izstrādātas 2018. – 2019. gadā. Latvijas NEKP tika apstiprināts ar Ministru kabineta 2020. gada 4. februāra rīkojumu Nr. 46 “Par Latvijas Nacionālo enerģētikas un klimata plānu 2021. – 2030. gadam”⁵; plānošanas dokumentam tika veikts Stratēģiskais novērtējums un sagatavots vides pārskats, par kuru Birojs 2019. gada 10. decembrī izdeva atzinumu Nr. 4 – 03/23 “Par Latvijas Nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2021. – 2030. gadam Vides pārskatu”⁶.
- 1.2. Saskaņā ar Aktualizētā NEKP Vides pārskatā norādīto, pēc NEKP apstiprināšanas Eiropas Komisijā, dalībavsltīm nepieciešams veikt pastāvīgu faktiskās situācijas novērtēšanu un uzraudzību un periodiski (vispirms līdz 2024. gadam un tad ik pēc pieciem gadiem) jāveic NEKP aktualizācija, ņemot vērā, gan to, vai plānotās aktivitātes izdevies īstenot iecerētajā apjomā, gan arī, vai to īstenošana sniegusi prognozētos rezultātus. Ņemot vērā to, ka jaunais ES noteiktais mērķis siltumnīcas efektu izraisošās gāzes (turpmāk – SEG) emisiju samazinājumam 2030. gadā pret 1990. gadu ir paaugstināts līdz 55% (iepriekš mērķis bija 40%), ES dalībvalstīm, izstrādājot pirmo NEKP aktualizāciju,

³ Biroja reģ. Nr. 4-01/425, publicēts Biroja tīmekļvietnē: <https://www.vpvb.gov.lv/lv/jaunums/pazinojums-par-nacionala-limena-attistibas-planosanas-dokumenta-nacionalais-energetikas-un-klimata-plans-2021-2030-gadam-aktualizaciju>.

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1999 (2018. gada 11. decembris) par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK, 2009/31/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/652 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013 (turpmāk – Regula 2018/1999).

⁵ Pieejams tīmekļvietnē: <https://likumi.lv/ta/id/312423-par-latvijas-nacionalo-energetikas-un-klimata-planu-2021-2030-gadam>.

⁶ Pieejams Biroja tīmekļvietnē: <https://www.vpvb.gov.lv/lv/atzinumi>.

ir jāatjaunina nacionālie mērķi un mērķrādītāji, rīcībpolitikas un pasākumi to sasniegšanai, lai virzītos uz jauno SEG emisiju samazinājuma mērķi 2030. gadā un klimatneitralitāti 2050. gadā.

- 1.3. Izstrādājot Aktualizēto NEKP, papildu iepriekš plānoto pasākumu efektivitātes izvērtējamam, ņemti vērā šādi aspekti: klimata pārmaiņu mazināšanas un enerģētikas politikas ambīciju paaugstināšana ES līmenī; jaunie ES līmeņa ES Emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā neietvertu darbību SEG emisiju, zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības (turpmāk – ZIZIMM) un enerģētikas politikas mērķi; Latvijas līdzšinējais progress klimata pārmaiņu mazināšanas un enerģētikas politikas mērķu sasniegšanā un novērtējums par šī progresa atbilstību esošajiem un jaunajiem Aktualizētajā NEKP ietvertajiem mērķiem; no nozaru ministrijām saņemtie papildu pasākumi jauno un ambiciozāko klimata un enerģētikas politiku mērķu sasniegšanai; ES līmeņa jauno atbalsta finansēšanas mehānismu finansējums un tajā atbalstītās darbības un pasākumi.
- 1.4. Plānošanas dokumenta izstrādes pamatā ir: 1) mērķrādītāji 2021. – 2030. gadam katrā no piecām Eiropas enerģētikas savienības dimensijām (dekarbonizācija; energoefektivitāte; enerģētiskā drošība; iekšējie enerģijas tirgi; pētniecība, inovācija un konkurētspēja), 2) prognoze mērķrādītāju vērtībām bāzes scenārijā, bez regulatīvas iejaukšanās (t.i., īstenojot tikai spēkā esošās rīcībpolitikas vai jau noteiktos pasākumus), 3) nozaru ministriju un sociālo partneru izveidots rīcībpolitiku un pasākumu saraksts, kuri, balstoties uz modelēšanas rezultātiem, ļauj sasniegt mērķrādītāju vērtības, 4) prognoze mērķrādītāju izpildei mērķu scenārijā, t.i., scenārijs, kurā modelēti visi plānošanas dokumentā iekļautie rīcībpolitiku pasākumi, kuru izpildei un ieviešanai būtu jārezultējās Aktualizētajā NEKP noteikto mērķu sasniegšanā.
- 1.5. Vides pārskatā ir apkopota informācija par pašreizējo situāciju un Aktualizētajā NEKP ietvertajiem mērķiem un mērķrādītājiem Eiropas enerģētikas savienības piecu dimensiju satvarā, īsumā aprakstot galvenos izaicinājumus izvirzīto mērķu sasniegšanai, kas identificēti, izstrādājot Aktualizēto NEKP.
- 1.6. Vides pārskatā norādīts uz Latvijā izstrādājamiem politikas plānošanas dokumentiem (t.sk. informatīviem ziņojumiem), kuros ir noteikti enerģētikas un klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās klimata pārmaiņām mērķi, un arī noteikta rīcībpolitika šo mērķu sasniegšanai. Saskaņā ar Vides pārskatā norādīto, Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrija plāno izstrādāt arī Enerģētikas stratēģiju līdz 2050. gadam ar mērķi izvērtēt scenārijus enerģētikas nozares dekarbonizācijai, enerģētikas drošībai un neatkarībai, kā arī plāno pārskatīt Stratēģiju Latvijas oglekļa mazieltīpīgai attīstībai līdz 2050. gadam.
- 1.7. Vides pārskata 4. nodaļā “SIVN veikšanai lietoto galveno metožu un metodoloģijas apraksts” skaidrota Aktualizētā NEKP Stratēģiskā novērtējumā izmantotā plānošanas dokumenta risinājumu alternatīvo scenāriju noteikšanas metodika, savukārt Vides pārskata 1. un 2. pielikumā sniegts Aktualizētā NEKP pasākumu (attiecīgi 1. alternatīvas un 2. alternatīvas) vērtējums. Vides pārskatā uzsvērts, ka lielākā daļa pasākumu, kas iekļauti Aktualizētajā NEKP, iepriekš ir izvirzīti citos plānošanas dokumentos (piemēram, Transporta attīstības pamatnostādņēs 2021. – 2027. gadam, Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskajā plānā 2023. – 2027. gadam, Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021. – 2028. gadam, Latvijas Nacionālajā attīstības plānā 2021. – 2027. gadam), kā arī LIFE programmās⁷ un ES direktīvās⁸. Šie pasākumi ir iekļauti 1. un 2. alternatīvas vērtējumos. Pārējie pasākumi, kas ir iekļauti 1. alternatīvas

⁷ LIFE programmas ir Eiropas Komisijas finanšu instrumenti vides un klimata jomā.

⁸ Atsauces uz konkrētām ES direktīvām iekļautas Vides pārskata 1. un 2. pielikumā.

izvērtējumā, ir saglabāti no līdzšinējā NEKP un izvirzīti kā jauni iespējamie Aktualizētā NEKP risinājumi. Atšķirībā no 1. alternatīvas, 2. alternatīvā papildus iekļauti un vērtēti jauni iespējamie Aktualizētā NEKP risinājumi, kā arī alternatīvi risinājumi tiem pasākumiem, kuriem 1. alternatīvas vērtējumā ir konstatēta “pretrunīga ietekme uz bioloģisko daudzveidību” (skatīt. Vides pārskata 6. nodaļu un 1. pielikumu).

1.8. Saistībā ar Vides pārskatā ietverto informāciju par Aktualizētā NEKP risinājumiem un to alternatīvām, Birojs sniedz šādu viedokli:

1.8.1. Atbilstoši Noteikumu Nr. 157 7.¹ punktā noteiktajam Vides pārskatā identificē, apraksta un izvērtē plānošanas dokumenta un iespējamo alternatīvu ietekmi uz vidi, ņemot vērā plānošanas dokumenta izstrādes mērķus un teritoriju, kura varētu tikt ietekmēta. Prasību par alternatīvo risinājumu izvērtējuma iekļaušanu Vides pārskatā nosaka arī Noteikumu Nr. 157 8. punkts. Līdz ar to dažādu risinājumu novērtēšana izriet no normatīvo aktu prasībām. Stratēģiskā novērtējuma mērķis ir izvēlēties un pamatot piemērotāko risinājumu.

1.8.2. Birojs vērš uzmanību uz to, ka iespējamo alternatīvu novērtējums nenozīmē, ka būtu jānovērtē iespējamās alternatīvas plānošanas dokumenta izstrādei kā tādai (salīdzinot to ar esošo situāciju), bet gan, ka vērtējamas ir alternatīvas veidiem un pasākumiem, ar kādiem noteiktajos attīstības virzienos varētu sasniegt plānošanas mērķus. Plānošanas dokumentu izstrādes gaitā tiek izstrādātas to vairākas redakcijas vai arī turpmākās attīstības scenāriji, gala variantā iestrādājot tikai tos risinājumus, kas novērtēti kā atbilstošākie. Stratēģiskā novērtējuma uzdevums ir šīs dažādās idejas un alternatīvas izgaismot un parādīt arī Vides pārskatā, salīdzināt tās no vides ieguvumu viedokļa, pamatot, kādēļ tieši konkrētais risinājums izvēlēts kā pamatotākais. Tādēļ arī Noteikumu Nr. 157 8.7. punkts paredz, ka Vides pārskatā nepieciešams atspoguļot, kādi plānošanas risinājumi plānojuma izstrādes procesā vērtēti, un, veicot izsvērtu salīdzinājumu, pamatot konkrēto risinājumu.

1.8.3. Alternatīvie risinājumi jāvērtē tikai tiem pasākumiem, kas saistīti ar ietekmi uz vidi, un, kur apsvērtas un iespējamās alternatīvas. Alternatīvām ir jābūt iespējamām / īstenojamām / reālistiskām un jānodrošina plānošanas dokumenta mērķu sasniegšana.

1.8.4. Saskaņā ar Vides pārskata 2. pielikumu, 2. alternatīvas rekomendācija ietver arī virkni jaunu papildu pasākumu. Ņemot vērā Vides pārskatā skaidroto Aktualizētā NEKP Stratēģiskā novērtējumā izmantoto plānošanas dokumenta risinājumu alternatīvo scenāriju noteikšanas metodiku, secināms, ka Vides pārskata 2. pielikumā atspoguļota 2. alternatīvas rekomendācija tiem Aktualizētā NEKP jaunajiem pasākumiem, kuriem Stratēģiskā novērtējuma gaitā identificēti negatīvas ietekmes aspekti uz bioloģisko daudzveidību. Birojs rekomendē Vides pārskatā precizēt / pamatot alternatīvā risinājuma nepieciešamību 3.1.3.2. pasākumam “Nodrošināt jaunu atkrastes vēja parku attīstību saskaņā ar Jūras plānojumu 2030”, kas ir sasaistīts ar plānošanas dokumentu “Jūras plānojums Latvijas Republikas iekšējiem jūras ūdeņiem, teritoriālajai jūrai un ekskluzīvās ekonomiskās zonas ūdeņiem līdz 2030. gadam”, lai novērstu pretrunas ar Vides pārskata 4.2. nodaļā norādīto, ka 1. un 2. pielikuma pasākumu, kas iekļauts no kāda jau apstiprināta dokumenta, “mainīt, atcelt vai aizstāt šo pasākumu [Aktualizētā NEKP] ietvaros nav iespējams”.

Birojs papildus vērš uzmanību, ka Vides pārskatā ir nepieciešams sniegt skaidrāku 2. alternatīvas 3.1.3.3. pasākuma “Nodrošināt biomasas un atkritumu CHP⁹, sabalansējot nacionālās drošības, tautsaimniecības un vides aspektus” izvirzīšanas

⁹ No angļu valodas – *Combined Heat and Power* – koģenerācija.

pamatojumu, jo, lai arī tā īstenošanai identificēta negatīva ietekme uz atmosfēras gaisa kvalitāti un klimata pārmaiņām, ar to rekomendēts aizstāt vairākus 1. alternatīvas dekarbonizācijas dimensijas elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanas un izmantošanas sadaļas pasākumus (skat. Vides pārskata 1. un 2. pielikumu).

- 1.8.5. Ņemot vērā minēto, Birojs vērš uzmanību, ka Izstrādātājam, atbilstoši Noteikumu Nr. 157 27. punktā noteiktajam, informatīvajā ziņojumā sniedzot pamatojumu, kāpēc no visiem iespējamiem risinājuma variantiem izraudzīts pieņemtais variants, jāsniedz viedoklis / pamatojums plānošanas dokumenta alternatīvo risinājumu izvēlei, vienlaicīgi, šādu pamatojumu iekļaujot arī Vides pārskatā.

2. Esošā vides stāvokļa apraksts teritorijās, kuras plānošanas dokumenta īstenošana var būtiski ietekmēt, ar plānošanas dokumentu saistītās vides problēmas, ar plānošanas dokumenta saistītās būtiskās ietekmes uz vidi izvērtējums

- 2.1. Vides pārskata 5. nodaļā “Vides sākumstāvokļa izpēte” apkopota Sagatavotājas rīcībā esošā pamatinformācija par vides stāvokli Latvijā, raksturojot Latvijas dabas resursus un vērtības galvenajās ekosistēmu grupās, vides kvalitāti un antropogēnās slodzes. Saskaņā ar Vides pārskatā norādīto, Aktualizētā NEKP kontekstā nozīmīgākās vides jomas ir bioloģiskā daudzveidība, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, sugas un biotopi, meža resursi, ūdens resursi, augsne, ainavas, kultūrvēsturiskie objekti, atmosfēras gaisa kvalitāte, klimata pārmaiņas un troksnis.
- 2.2. Birojs atzinīgi vērtē, ka pilnveidotā Vides pārskata 4. pielikumā “Latvijas Nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2021. – 2030. gadam īstenošanas ietekmes uz vidi novērtējums” ir ietverti NEKP īstenošanas ietekmes novērtējuma rezultāti¹⁰. Lai arī Izstrādātāja norādījusi uz šāda novērtējuma vispārīgo raksturu, NEKP īstenošanas vides stāvokļa izmaiņu / iespējamās ietekmes raksturojums sniedz pilnvērtīgāku priekšstatu par nozīmīgākajiem vides aspektiem un jomām, kuras ir nozīmīgas tieši Aktualizētā NEKP kontekstā. Ņemot vērā minēto, Birojs rekomendē Vides pārskata 5. nodaļā integrēt tā 4. pielikumā ietvertā NEKP īstenošanas ietekmes novērtējuma rezultātus un secinājumus.
- 2.3. Stratēģiskā novērtējuma ietvaros Vides pārskata 6. nodaļā “Plāna īstenošanas paredzamā ietekme uz vidi” vērtēta plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamā ietekme (pozitīva, neitrāla vai negatīva, tieša vai netieša, īstermiņa vai ilgtermiņa, primāra vai sekundāra, atgriezeniska vai neatgriezeniska) šādos aspektos: bioloģiskā daudzveidība, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, sugas un biotopi; meža resursi; ūdens resursi un to kvalitāte; augsne; atmosfēras gaisa kvalitāte; ainavas; kultūrvēsturiskie objekti; trokšņa līmenis; klimata pārmaiņas; pārrobežu ietekmes. Atkarībā no ietekmes veida un intensitātes, Sagatavotāja vērtējusi katra Aktualizētā NEKP pasākuma 1. un 2. alternatīvas ietvaros īstenošanas rezultātā sagaidāmās ietekmes ar šādu skaitlisku raksturojumu: izslēdzoši būtiska nelabvēlīga ietekme (-3), būtiska nelabvēlīga ietekme (-2), nebūtiska nelabvēlīga ietekme (-1), ietekmes nav, ietekme ir neviennozīmīga vai ietekme nav nosakāma (0), nebūtiska labvēlīga ietekme (+1), būtiska labvēlīga ietekme (+2), izšķiroši būtiska labvēlīga ietekme (+3).
- 2.4. Atbilstoši Aktualizētā NEKP alternatīvu īstenošanas ietekmes vērtējumam, kopumā secināts, ka “ietekme uz vidi ir pozitīva, savukārt starp lokālajām negatīvajām ietekmēm nav konstatētas izslēdzošas, kas liegtu [NEKP] īstenot, ja to pamato sabiedriski nozīmīgi politiska un ekonomiska rakstura apsvērumi”. Saskaņā ar Vides pārskatā ietverto informāciju, vēja enerģētikas veicināšanas pasākumiem dekarbonizācijas dimensijas

¹⁰ Noteikumu Nr. 157 32. punkts un Biroja 2019. gada 10. decembra atzinums Nr. 4-03/23 “Par Latvijas Nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2021. – 2030. gadam Vides pārskatu”.

elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanas un izmantošanas sektorā sagaidāma valsts mērogā nebūtiska negatīva ietekme uz bioloģisko daudzveidību, mežu resursiem, ainavu un troksni. Vides pārskata 4.4. nodaļā “Vēja enerģijas attīstības novērtējuma ierobežojumi” skaidrots, ka, veicot Aktualizētā NEKP Stratēģisko novērtējumu, nevar sniegt konkrētu novērtējumu par vēja elektrostaciju attīstības ietekmi uz vidi, un pašreizējā stadijā novērtējum šajā aspektā (skat. Vides pārskata 6. nodaļu) ir vispārējs; katra vēja elektrostaciju / vēja parka projekta līmenī tiks veikts ietekmes uz vidi novērtējums vai ietekmes sākotnējais izvērtējums normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Kā norādīts Vides pārskatā, Izstrādātāja sadarbībā ar Valsts SIA “Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” “izstrādā kartogrāfisko materiālu atjaunīgās enerģijas paātrinātās apguves teritoriju noteikšanai, kurā, ņemot vērā visus iespējamās teritoriju izmantošanas ierobežojumus, tiks iezīmētas teritorijas, kurās vēja elektrostaciju attīstība būtu ar vismazāko ietekmi. (...) Lai noteiktu šīs teritorijas, jāizraugās pietiekami viendabīgas sauszemes, iekšzemes ūdeņu un jūras teritorijas, kurās, ņemot vērā izvēlētas teritorijas īpatnības, nav paredzams, ka konkrētu veidu atjaunojamo energoresursu izvērsšanai būs būtiska ietekme uz vidi, un vienlaikus jāievēro Direktīvas 2018/2001¹¹ (...) noteiktie nosacījumi. Pēc kartēšanas pabeigšanas Klimata un enerģētikas ministrija nodrošinās pilnīgu sabiedrības iesaisti iezīmēto teritoriju noteikšanas vai atlases apspriedei un izstrādās tiesību aktu, ar kuriem minētās teritorijas tiks apstiprinātas kā atjaunīgās enerģijas paātrinātās apguves teritorijas. Minētajam tiesību aktam atbilstoši Eiropas Savienības tiesību aktiem tiks sagatavots savs stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums”.

- 2.5. Saskaņā ar Vides pārskatu Aktualizētā NEKP rīcībpolitiku nosacītais vērtējums klimata pārmaiņu aspektā (SEG emisiju piesaistē / ietaupījumā) ir pozitīvs, izņemot 2. alternatīvas 3.1.3.3. pasākumu “Nodrošināt biomasas un atkritumu CHP, sabalansējot nacionālās drošības, tautsaimniecības un vides aspektus”, kura īstenošanai identificēta negatīva ietekme uz atmosfēras gaisa kvalitāti un klimata pārmaiņām. Birojs jau šī atzinuma 1.8.4. punktā ir vērsis uzmanību konkretizēt šī pasākuma izvirzīšanas pamatojumu. Birojs norāda, ka Vides pārskatā jāsniedz izvērsts un detalizēts šī pasākuma īstenošanas ietekmju vērtējums, kā arī jāsniedz risinājumu negatīvas ietekmes mazināšanai / novēršanai.
- 2.6. Saskaņā ar Vides pārskata 10. tabulā “Plāna stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskata sabiedriskajās apspriešanās saņemto komentāru apkopojums un izvērtējums” ietvertos institūciju viedokļus un Sagatavotājas komentārus, Vides pārskatā ir veikti papildinājumi un precizējumi ZIZIMM sektora pasākumu vērtējumā. Ņemot vērā piesardzības principu, ir identificēti valsts mērogā nebūtiskas negatīvas ietekmes aspekti uz bioloģisko daudzveidību un mežu resursiem atsevišķu pasākumu līmenī (skat. Vides pārskata 6. nodaļa, 1. un 2. pielikums). Birojs vērs uzmanību, ka Vides pārskatā sniegtais ietekmju vērtējums ZIZIMM sektoram, kā arī Vides pārskata 10. tabula jāpapildina / jāprecizē atbilstoši Dabas aizsardzības pārvaldes 2024. gada 28. decembra atzinumā Nr. 1.6.2/8673/2024-N “Par aktualizētā Nacionālā enerģētikas un klimata plāna pilnveidoto Vides pārskata versiju” ietvertajiem komentāriem.
- 2.7. Papildus iepriekš minētajam, Birojs sniedz viedokli saistībā ar veikto Stratēģisko novērtējumu un vides problēmu analīzi:
 - 2.7.1. Birojs apzinās, ka politikas plānošanas dokumenta Stratēģiskais novērtējums ir sarežģīts uzdevums, jo īpaši šādai starpdisciplinārai nozarei. Tomēr tieši Stratēģiskais novērtējums un tā ietvaros izstrādājama Vides pārskats ir galvenais

¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2018.gada 11.decembra direktīvas (ES) 2018/2001 par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu (pārstrādāta redakcija), pieejama <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj/?locale=LV>.

instrumenti, lai pēc iespējas agrākā plānošanas stadijā vides problēmas un ietekmes identificētu, vides riskus un ietekmes objektīvi, atklāti un caurskatāmi izvērtētu, atzīstot, ka jebkurai darbībai, arī bezdarbībai ir gan pozitīvas, gan negatīvas ietekmes, salīdzinātu dažādos iespējamajos risinājumos plānošanas dokumenta mērķu sasniegšanai. Savstarpējo konfliktējošo interešu, iespējamo būtisko ietekmju identificēšana un konfliktu savlaicīga novēršana ir Stratēģiskā novērtējuma veikšanas iemesls un uzdevums.

2.7.2. Vides pārskatā ietverts secinājums, ka plānošanas dokumentā “paredzamā attīstība pēc būtības ir ilgtspējīga, un tās ietekmei uz vidi kopumā jābūt pozitīvai”. Birojs vērs uzmanību, ka klimata un enerģētikas politikas īstenošana, ņemot vērā nacionālos un starptautiskos politikas mērķus, lai arī vērsta uz vides aizsardzību, tomēr tai ir virkne vides izaicinājumu, kuru rīcības virzieniem uz atsevišķiem vides komponentiem, ir iespējama būtiska un negatīva ietekme. Tas atspoguļots arī Regulas 2018/1999 preambulas 28. punktā: “rīcībpolitiku un pasākumu īstenošana enerģētikas un klimata jomā atstāj ietekmi uz vidi”. Savukārt šīs Regulas preambulas 34. punktā noteikts, ka aktualizējot NEKP, “dalībvalstīm būtu jācenšas mazināt jebkādu negatīvu ietekmi uz vidi, kas konstatēta integrētajā ziņošanā”.

2.7.3. Konkrētajā gadījumā Birojs konstatē, ka Vides pārskatā identificētas vides jomas, īsumā ieskicējot Vides pārskata Sagatavotājas viedokli par to, vai attiecīgā joma varētu tikt pozitīvi / negatīvi ietekmēta, neveicot nedz padziļinātu jomas un literatūras izpēti, nedz secinājumu (un indikatoru) sasaisti ar plānošanas dokumenta īstenošanas ietekmes monitoringu. Par veikto novērtējumu iebildumus pamatoti izteikušas arī Vides pārskata sabiedriskajā apspriešanās iesaistītās institūcijas un organizācijas (skat. Vides pārskata 10. tabula).

Lielākie izaicinājumi šāda Stratēģiskā novērtējuma ietvarā izriet no ietekmju ilgtermiņa un kumulatīvās dabas, ietekmju kompleksuma – to mijiedarbības dēļ, kā arī no augstās nenoteiktības / neskaidrības (prognozēm) pakāpes. Tādēļ, lai izdarītu vērtējumu un pieņēmumus par izraudzītā risinājuma ietekmi uz vidi, nepieciešamas zināšanas, pētījumi, kā arī dažādu jomu ekspertu iesaistīšana, lai ietekmju iespējamās izpausmes veidus (arī konfliktējošās intereses dažādām rīcībpolitikām, piemēram, gaisa aizsardzības, bioloģiskās daudzveidības u.c.) izprastu, lai analizētu tendences un definētu pieļaujama / pārmērīga ietekmes līmeņa robežas (ko iespējams noteikt, piemēram, kā ietekmes indikatorus, ko ietvert monitoringa uzraudzībā). Birojs rekomendē ietekmju novērtējumu papildināt vismaz ar NEKP īstenošanas ietekmes novērtējuma secinājumiem un rezultātiem (skat. šī atzinuma 2.2. punktu).

3. Risinājumi iespējamās ietekmes uz vidi samazināšanai

3.1. Vides pārskatā secināts, ka Aktualizētā NEKP galvenie mērķi un atbalstāmie rīcības virzieni ir vērsti uz kompromisa rašanu starp tādām bieži konfliktējošām nepieciešamībām kā ekonomiskā izaugsme, cilvēkkapitāla un saimnieciskā attīstība, dabas un vides aizsardzība. Aktualizētajā NEKP noteiktie rīcības virzieni un pasākumi kopumā nav pretrunā ilgtspējīgas attīstības mērķiem, principiem un nacionālajai vides politikai, kā arī veicina Latvijas starptautisko saistību izpildi vides jomā.

3.2. Vides pārskatā rekomendēts pirms katra pasākuma īstenošanas detāli novērtēt tā ietekmi uz vidi, t.sk. vai šā pasākuma pozitīvās ietekmes citās jomās attaisno negatīvo ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, vai jāizvēlas 2. alternatīva. Vēja enerģētikas straujas attīstības gadījumā ieteicams veikt vēja elektrostaciju ietekmes uz putniem un sikspārņiem nacionāla mēroga monitoringu un visas Latvijas kartēšanu ar mērķi optimizēt turpmāku vēja enerģētikas attīstību ar minimālām nelabvēlīgām ietekmēm uz Latvijas faunu,

norādot vietas, kur vēja elektrostaciju attīstība ir vēlama un kur nepieļaujama.

- 3.3. Veicot NEKP pārskatīšanu normatīvajos aktos noteiktajos termiņos, nepieciešama detalizētāka analīze dažādo rīcībpolitiku mijiedarbībai, sinerģijai un kompromisiem, to dažāda veida ietekmēm uz ekonomiku un vidi, atbilstoši aktuālajai situācijai.
- 3.4. Vides pārskatā norādīts, ka katram apjomīgam enerģētikas projektam ir jāveic Novērtējuma likumā noteiktās ietekmes novērtējumu procedūras. Birojs vērš uzmanību, ka, uzsākot Aktualizētajā NEKP iekļauto pasākumu īstenošanu, ir jāizvērtē, vai plānotās darbības neatbilst objektiem, kuriem, atbilstoši Novērtējuma likuma 1. pielikumā noteiktajam, ir jāveic ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra, vai gadījumā, ja plānotās darbības sasniedz Novērtējuma likuma 2. pielikumā noteiktos robežlielumus, attiecināms ietekmes sākotnējais izvērtējums, kā arī – vai šāds novērtējums ir jau veikts konkrētajai darbībai un vai nav plānotas būtiskas izmaiņas salīdzinoši ar iepriekš novērtēto. Savukārt darbībām, kurām iespējama negatīva ietekme uz *Natura 2000* teritorijām, ietekme vērtējuma Ministru kabineta 2011. gada 19. aprīļa noteikumu Nr. 300 “Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*)” noteiktajā kārtībā.
- 3.5. Lai uzlabotu Stratēģiskā novērtējuma procesu un kvalitāti, Birojs rekomendē nākamo NEKP aktualizāciju / plānošanas dokumentu nākamajam jaunajam plānošanas periodam izstrādāt paralēli ar tā Stratēģisko novērtējumu, Vides pārskatā nedublējot pašā plānošanas dokumentā ietvertu informāciju.

4. Plānošanas dokumenta iespējamās būtiskās pārrobežu ietekmes izvērtējums

Saskaņā ar Vides pārskatā norādīto, plānošanas dokumenta īstenošana ir vērsta uz ietekmes uz vidi samazināšanu pārrobežu kontekstā galvenokārt saistībā ar plānotiem pasākumiem klimata pārmaiņu un emisiju gaisā samazināšanas jomā.

Birojs vērš uzmanību, ka, īstenojot plānošanas dokumentu konkrētu pasākumu / darbību līmenī (īpaši 15 km zonā no Latvijas – Igaunijas robežas, 2 km zonā no Latvijas – Lietuvas robežas un Latvijas jurisdikcijā esošajā Baltijas jūras daļā), ir jāizvērtē to atbilstība Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 13.decembra direktīvas 2011/92/ES *par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu*¹² 1. un 2. pielikuma, 1991. gada 25. februāra Konvencijas “Par ietekmes uz vidi novērtējumu pārrobežu kontekstā”¹³ 1. pielikuma un Ministru kabineta 1997. gada 22. janvāra rīkojuma Nr. 38 “Līgums starp Latvijas Republikas valdību un Igaunijas Republikas valdību par ietekmes uz vidi novērtējumu pārrobežu kontekstā”¹⁴ nosacījumiem, kā arī jāvērtē to īstenošanas pārrobežu ietekmju iespējamība un būtiskums.

5. Iespējamie kompensēšanas pasākumi

- 5.1. Saskaņā ar Novērtējuma likuma 43. pantu paredzēto darbību atļauts veikt vai plānošanas dokumentu īstenot, ja tas negatīvi neietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (*Natura 2000*) ekoloģiskās funkcijas, integritāti un nav pretrunā ar tās izveidošanas un aizsardzības mērķiem. Ja paredzētās darbības vai plānošanas dokumenta īstenošana negatīvi ietekmē *Natura 2000* teritoriju, darbību atļauts veikt vai dokumentu īstenot tikai tādos gadījumos, kad tas ir vienīgais risinājums nozīmīgu sabiedrības sociālo vai ekonomisko interešu apmierināšanai un tajā ir ietverti kompensējoši pasākumi *Natura*

¹² Pieejama tīmekļvietnē: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2011/92/oj/?locale=LV>.

¹³ Aktuālā redakcija pieejama tīmekļvietnē <https://unece.org/environment-policy/environmental-assessment/text-convention>.

¹⁴ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/lv/starptautiskie-ligumi/id/137>.

2000 teritoriju tīklam¹⁵.

- 5.2. Vides pārskata 4. nodaļā “SIVN veikšanai lietoto galveno metožu un metodoloģijas apraksts” norādīts, ka Aktualizētā NEKP Stratēģiskā novērtējumā cita starpā, īpaša uzmanība tiks pievērsta plānošanas dokumenta atbilstībai starptautiska, Eiropas Savienības un nacionālā līmeņa politikas dokumentiem bioloģiskās daudzveidības, *Natura 2000* teritoriju aizsardzības un klimata pārmaiņu jomās. Vides pārskata 9. tabulā identificēti pasākumi, kuriem ir “pretrunīga ietekme uz bioloģisko daudzveidību”. Izskatot Vides pārskatu, šobrīd nav pietiekošas informācijas, vai plānošanas dokumenta Stratēģiskā novērtējuma ietvaros ir identificēta kompensēšanas pasākumu nepieciešamība atbilstoši likuma “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 44. panta nosacījumiem. Vides pārskats jāpapildina ar iztrūkstošo informāciju.
- 5.3. Birojs vērs uzmanību, ka gadījumā, ja, ieviešot plānošanas dokumentu, tiks konstatēta negatīva ietekme uz *Natura 2000* teritoriju¹⁶, pasākumiem, kas šo ietekmi radīs, ir piemērojami kompensējošie pasākumi atbilstoši Ministru kabineta 2006. gada 18. jūlija noteikumu Nr. 594 “Noteikumi par kritērijiem, pēc kuriem nosakāmi kompensējošie pasākumi Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*) tīklam, to piemērošanas kārtību un prasības ilgtermiņa monitoringa plāna izstrādei un ieviešanai” prasībām.

6. Paredzētie pasākumi monitoringa nodrošināšanai

- 6.1. Birojs konstatē, ka Vides pārskata 8. nodaļā “Plāna monitorings un rezultatīvie rādītāji”:
- 6.1.1. Ietverta informācija par Noteikumos Nr. 157 noteiktajām prasībām plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringa veikšanai un monitoringa ziņojuma sagatavošanai.
- 6.1.2. Iekļauta plaša informācija par Eiropas Komisijai iesniedzamo Integrēto nacionālo enerģētikas un klimata progresa ziņojumu, Integrēto ziņojumu par siltumnīcefekta gāzu rīcībpolitikām un pasākumiem un par prognozēm un Integrēto ziņojumu par nacionālajiem pielāgošanās pasākumiem, jaunattīstības valstīm sniegto finansiālo un tehnoloģisko atbalstu un izsolēs gūtajiem ieņēmumiem sagatavošanas un iesniegšanas nepieciešamību atbilstoši Regulas 2018/1999¹⁷ nosacījumiem. Vides pārskatā apkopota informācija par identificētajiem problēmjasautājumiem, kas jārisina nacionālā līmenī, lai izveidotu un īstenotu kvalitatīvu integrētās uzraudzības un ziņošanas sistēmu. Vides pārskatā norādīts uz vides indikatoru veidiem (slodzes, stāvokļa, rīcības indikatori), kuri izmantojami, vērtējot dabas un vides stāvokli vienotā sistēmā.
- 6.1.3. Norādīts, ka papildus plānošanas dokumenta izpildes progresa novērtējumam nepieciešams, izmantojot valsts vides monitoringa un citus pieejamos datus, divas reizes plānošanas periodā (2024. gadā un 2028. gadā)¹⁸ izstrādāt vides monitoringa ziņojumu un iesniegt to (arī elektroniskā veidā) Birojā. Birojs konstatē, ka Vides pārskata 4. pielikumā “Latvijas Nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2021. –

¹⁵ Likuma “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 44. panta ceturtā daļa, Ministru kabineta 2011. gada 19. aprīļa noteikumu Nr. 300 “Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*)” 5. nodaļa.

¹⁶ Turpat.

¹⁷ Pieejama tīmekļvietnē <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2018/1999/oj/?locale=LV>.

¹⁸ Saskaņā ar Biroja 2019. gada 10. decembra atzinumu Nr. 4-03/23 “Par Latvijas Nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2021. – 2030. gadam Vides pārskatu”.

2030. gadam īstenošanas ietekmes uz vidi novērtējums” ir iekļauts NEKP īstenošanas ietekmes monitoringa ziņojums par 2024. gadu.

- 6.2. Lai arī Vides pārskatā ir formāla norāde par plānošanas dokumenta īstenošanas ietekmes monitoringa ziņojuma izstrādes nepieciešamību, tajā nav iekļauts plānošanas dokumenta īstenošanas ietekmes monitoringa pasākumu apraksts, t.sk. identificēti konkrēti indikatori prognozētās ietekmes jomās, kurus varētu izmantot plānošanas dokumenta īstenošanas ietekmes novērtēšanai un tendenču raksturošanai. Birojs jau 2019. gada 10. decembra atzinumā Nr. 4-03/23 “Par Latvijas Nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2021. – 2030. gadam Vides pārskatu” vērsa uzmanību, ka “no Vides pārskata vispār neizriet, ka papildus [NEKP] īstenošanas uzraudzībai būtu paredzēts veikt [NEKP] ietekmes uz vidi monitoringu, kas [NEKP] apstiprināšanas gadījumā ir obligāta [Novērtējuma] likuma un Noteikumu Nr. 157 prasība”.
- 6.3. Vides pārskats jāpapildina ar pasākumiem plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringa veikšanai, izvēlētajiem indikatoriem un ar plānošanas dokumenta līdzšinējās īstenošanas saistīto vides stāvokļa izmaiņu un to tendenču raksturojumu. Birojs rekomendē izvēlēties tādus indikatorus, kas raksturo Vides pārskatā apskatītās vides jomas un ļauj pamatoti pārliecināties, vai izteiktā prognoze par ietekmi uz vidi atbilst realitātei. Plānošanas dokumentu īstenošanas ietekmes uz vidi novērtējumu (monitoringu) var integrēt to ieviešanas un uzraudzības procesā, kā arī tā rezultātus / vides stāvokļa izmaiņu un tendenču raksturojumu / secinājumus izmantot, veicot nākamo plānošanas dokumenta aktualizāciju. Sasaistot Stratēģiskā novērtējuma prognozes ar reālo situāciju, iespējams savlaicīgi novērtēt, vai plānošanas dokumenta īstenošana vides stāvokli uzlabo, pasliktina vai saglabā esošajā stāvoklī, kā arī identificēt riskus un savlaicīgi novērst negatīvo ietekmi, tādejādi pilnvērtīgi sasniedzot Stratēģiskā novērtējuma mērķi un uzdevumus.

7. Vides pārskata kopsavilkums

- 7.1. Birojs konstatē, ka Vides pārskata 9. nodaļa “Secinājumi un rekomendācijas” neaptver Noteikumu Nr. 157 8.14. apakšpunktā noteiktā kopsavilkuma saturu.
- 7.2. Vides pārskats jāpapildina ar Noteikumu Nr. 157 8.14. apakšpunkta nosacījumiem atbilstošu Vides pārskatā minētās informācijas kopsavilkumu, nelietojot specifiskus tehniskos aprakstus un terminus, lai tas būtu viegli saprotams sabiedrībai.

II Vides pārskata sabiedriskā apspriešana

Atbilstoši Noteikumu Nr. 157 noteiktajām prasībām paziņojums par Aktualizētā NEKP Vides pārskata sabiedrisko apspriešanu tika publicēts Latvijas Republikas oficiālajā izdevumā “Latvijas Vēstnesis” 2024. gada 12. augusta izdevumā Nr. 155, kā arī tika publicēts Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrijas tīmekļvietnē www.kem.gov.lv, SIA “Enviroprojekts” tīmekļvietnē <https://www.enviro.lv/> un Biroja tīmekļvietnē www.vpvb.gov.lv. Plānošanas dokumenta un Vides pārskata projekts bija pieejami tīmekļvietnē www.kem.gov.lv un <https://www.enviro.lv/>.

Aktualizētā NEKP Stratēģiskā novērtējuma Vides pārskata projekta sabiedriskā apspriešana notika no 2024. gada 12. augusta līdz 2024. gada 11. septembrim. Lietas materiāliem ir pievienots 2024. gada 29. augustā hibrīdformā notikušās sanāksmes protokols.

Vides pārskata 10. tabula “Plāna stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskata sabiedriskajās apspriešanās saņemto komentāru apkopojums un izvērtējums” ir apkopoti sabiedriskās apspriešanas laikā saņemtie priekšlikumi, viedokļi un komentāri, kā arī ietverts skaidrojums par institūciju sniegto priekšlikumu ņemšanu vērā.

Valsts vides dienests (turpmāk – Dienests) 2024. gada 5. septembra vēstulē Nr. 2.4/AP/9342/2024 “Atzinums par vides pārskata nesaskaņošanu”¹⁹ rekomendēja pilnveidot un precizēt Aktualizētā NEKP Vides pārskatu. Kā iebildumi par Vides pārskatu tika norādīti plānošanas dokumenta pasākumu izvērtējuma nepilnības, tostarp pasākumiem ar plānotajām vēju parku teritorijām mežos, kam sagaidāmas lielākās ietekmes uz bioloģisko daudzveidību, īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, sugām un biotopiem. Dienesta vērtējumā nepieciešams izvērtēt šīs ietekmes un rast risinājumus ietekmju mazināšanai / novēršanai. Kā norādījis Dienests: “Izvērtējumā, konstatējot ietekmes, t.sk. būtiskas, vides pārskatā ir jāizvirza nosacījumi plāna pasākumu īstenošanai”.

Dabas aizsardzības pārvalde 2024. gada 11. septembrī vēstulē Nr.4.9/5621/2024-N “Par SIVN sabiedrisko apspriešanu (KEM Latvijas nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2012.-2030. gadam aktualizācija)”²⁰ par izstrādāto vides pārskatu sniegusi negatīvu atzinumu, norādot: “Plānā visu paredzēto darbību realizācijas rezultātā kopā ar citām jau esošām darbībām var tikt ietekmēta vides kvalitāte, tai skaitā bioloģiskā daudzveidība. Vides pārskatā paredzētās darbības komplekss ietekmes izvērtējums nav sniegts”. Pārvalde atkārtoti aicinājusi Sagatavotāju izstrādāt kvalitatīvu vides pārskata projektu, kas balstīts aktuālā un faktoloģiskā informācijā, tai skaitā pamatots ar pētījumu atziņām.

Ņemot vērā minēto institūciju lomu Stratēģiskajā novērtējumā un to atzinumus par Aktualizētā NEKP Vides pārskatu projektu, Birojs 2024. gada 25. novembra vēstulē Nr. 4-01/1310/2024 “Par Latvijas Nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2012. - 2030. gadam aktualizācijas vides pārskatu” lūdza Izstrādātāju / Sagatavotāju Birojs atkārtoti iesniegt Vides pārskata projektu Dienestā un Pārvaldē atzinuma saņemšanai.

Dienests 2024. gada 20. decembra vēstulē Nr. 2.4/CS/2195/2024 “Par Nacionālā enerģētikas un klimata plāna Vides pārskatu” sniedzis viedokli: “Kopumā Dienestam nav būtisku iebildumu par sagatavoto aktualizēto NEKP vides pārskatu. Tanī pat laikā ir norādāms, ka NEKP vides pārskats ir sagatavots vispārējs un padziļināts ietekmes uz vidi izvērtējums, kā arī ietekmju samazināšanas risinājumu izvēle būs jānodrošina jau konkrētu objektu ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru ietvaros”. Savukārt Dabas aizsardzības pārvalde 2024. gada 28. decembra atzinumā Nr. 1.6.2/8673/2024-N “Par aktualizētā Nacionālā enerģētikas un klimata plāna pilnveidoto Vides pārskata versiju” secinājusi, ka “NEKP iekļautās plānotās darbības vērtējamas kā nozīmīgas un kompleksas, kā arī sagaidāmās pārmaiņas summāri skars visu valsts teritoriju. NEKP visu paredzēto darbību realizācijas rezultātā kopā ar citām jau esošām darbībām var tikt ietekmēta vides kvalitāte, tai skaitā bioloģiskā daudzveidība, taču SIVN ziņojumā šo ietekmju pozitīvais aspekts attiecībā uz bioloģisko daudzveidību ir pārspīlēts un aicinām to attiecīgi precizēt vai pamatot ar zinātniskiem pētījumiem”. Vides pārskata 10. tabula “Plāna stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskata sabiedriskajās apspriešanās saņemto komentāru apkopojums un izvērtējums” jāpapildina, ņemot vērā minētos atzinumus, nepieciešamības gadījumā papildinot un precizējot Vides pārskatu.

Izvērtētā dokumentācija:

Aktualizētais Latvijas Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021. – 2030. gadam un tā pilnveidotais Vides pārskats.

Piemērotās tiesību normas:

1. Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 27. jūnija Direktīva 2001/42/EK “Par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu”.

¹⁹ Biroja reģ.nr. 4-01/2484/2024.

²⁰ Birojs reģ.nr. 4-01/2541/2024.

2. Likums "Par ietekmes uz vidi novērtējumu".
3. Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr. 157 "Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums" III, IV, V, VI, VII, VIII nodaļa.

Biroja viedoklis:

Atbilstoši Novērtējuma likuma 23.⁵ panta sestās un septītās daļas prasībām Birojs konstatē:

- 1. Plānošanas dokumentu Vides pārskats ir jāpapildina, ņemot vērā šajā atzinumā 1.8., 2.2., 2.5., 2.6., 5.2., 6.3. un 7.2. punktā izteiktos secinājumus un rekomendācijas.**
- 2. Īstenojot Aktualizēto NEKP, jāņem vērā Vides pārskatā un šajā atzinumā (t.sk. 18.5., 2.4., 2.7.2., 3.4., 6.3. punktā) izteiktie priekšlikumi.**
- 3. Lai konstatētu Aktualizētā NEKP īstenošanas radīto tiešo vai netiešo ietekmi uz vidi, Izstrādātājam vismaz vienu reizi plānošanas periodā (2028. gadā) jāizstrādā monitoringa ziņojums un jāiesniedz (arī elektroniskā veidā) Birojā.**

Birojs vērš uzmanību, ka Izstrādātājam atbilstoši Noteikumu Nr. 157 27. punktā noteiktajam jāsigatavo informatīvais ziņojums par to, kā plānošanas dokumentā integrēti vides apsvērumi, kā ņemts vērā Vides pārskats, Biroja atzinums un sabiedriskās apspriešanas rezultāti, jāsniedz izvēlēta risinājuma pamatojums un jānorāda pasākumi ietekmes monitoringam. Atbilstoši Noteikumu Nr. 157 28. un 29. punktā noteiktajam jāsigatavo un jāpublicē arī paziņojums par plānošanas dokumenta pieņemšanu.

Direktore

(paraksts*)

D. Avdejanova

**Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu*

Ilze Lielvalode
ilze.lielvalode@vpvb.gov.lv

Atzinums nosūtīts:

- Latvijas Republikas Klimata un enerģētikas ministrijai, *E.Adresē*.
- SIA "Enviroprojekts", e-pasta adrese: info@enviro.lv.
- Valsts vides dienesta Atļauju pārvaldei: *E.Adresē*.